

Stadsparken Kanonberget

Här på ”berget” står de ”The Guns of Jönköping”. År 1961 var Kanonerna från Navarone med David Niven, Gregory Peck och Anthony Quinn en storsäljare på bioograferna. I förlängningen av denna film har ett antal kanoner i Jönköping den senaste tiden inte lämnat mig någon ro. Det finns dels de två salutkanonerna på Hovrättstorget, som jag nog har ordning på, dels kanonen som när artikeln skrevs fanns i östra delen av Rådhusparken ner mot Hamnplan. Även den har jag ett visst grepp om. Dessutom finns kanonerna på Kanonberget. Min ursprungliga undran baseras på den svartvita bilden, ett äldre vykort. Där ser vi fem kanoner, troligen salutkanoner med hjul och till vänster om dem två betydligt grövre pjäser. När jag idag besöker platsen för att kontrollera detta, fanns bara de två grövre kanonerna kvar.

Ursprunglig formering

<.

Kanonberget 2020

Varför står de där, har de haft någon betydelse och har de något med Jönköping som artilleristad att göra? Jag har använt 340 dagar av mitt liv till att göra min värnplikt på Kunglig Smålands Artilleriregemente A 6. Men dessa pjäser har vi inte fått lära oss något om. Det har ju även funnits artilleri länge på vår kära fästning (Jönköpings slott). Jönköpings slottsartilleri fanns på fästningen åren 1556-1755 och hit var även Jönköpings fältartillerikompani förlagt 1630-1842. A6 fanns ju som bekant i staden 1895-1985. Så nog har staden att brås på när det gäller att skjuta med kanon.

Det kan ju inte vara av försvarsskäl som kanonerna står på Kanonberget även om skottfältet är perfekt. Nej, vi har nog med ett Salutberg att göra. På en gammal karta från tiden omkring förra sekelskiftet är platsen benämnd Salutplatsen. Den kallas även Batteriplatsen, batteri är den militära termen för en grupp av pjäser. Salut sköts ju ofta förr vid högtidliga tillfällen, bland annat har den ungefärliga platsen för den nordöstra bastionen Christina på fästningen använts som salutplats. Saluten är när A 6 firar 50 års jubileum 1948, vilket kan tyckas underligt eftersom det sattes upp 1895. Men 1945, när det skulle firats, var det andra världskriget som pockade på uppmärksamhet och därför flyttades firande till 1948. Ett batteri med 7,5 cm kanoner sköt 21 skott.

Salut 1948 A 6 50 år

Men över till Kanonberget. När Skjutsarehagen skulle bli Stadsparken 1898 undrade parkens till gagnet, verkställande direktör, postmästare Olsson, om inte Andra Göta Artilleriregemente kunde hjälpa till och skjuta salut. Tyvärr hade dock regementet lämnat kvar sitt salutbatteri i Göteborg och nu fanns bara grövre pjäser. Postmästaren upplyste då om att det fanns 6 gamla salutkanoner i stadens ägo som bland annat hade använts vid Hovrättens jubileum 1836. Tre av dessa pjäser var användbara och förflyttades till Stadsparken och salut sköts. Det är dessa tre kanoner med hjul som vi ser på den äldre bilden, varav inga står kvar idag.

Dessa äldre salutkanoner hade använts på Hovrättstorget i anslutning till stadens brandbod för att vid tillfälle av brand sammankalla de män som ingick i släckningsberedskapen. Det var innan brandtelefoner och mobildito, man sköt helt enkelt en salva så kom folk springande. Enligt annan uppgift har de även använts av Frimurarna, de hade sitt Frimurarhus i Östra storgatan 29 och vid särskilt högtidliga tillfällen skall de fått låna någon pjäs och skjutit salut. Stadens fäder bestämde dock att skall de hålla på med detta får de släpa ut pjäsen till Norra Strandgatan och skjuta därifrån.

Jag vill dock påstå att regementet också har skjutit salut i modern tid och detta just i anslutning till Kanonberget i Stadsparken. 1967 avhölls ett minnesvärt VM i modern femkamp i Jönköping och med A 6 som värd. Efter den avslutande

terränglöpningen, som ägde rum i Stadsparken och med målgång på Stadsparksvallen, skedde prisutdelning och avslutning just i Stadsparken. Om inte mitt minne sviker mig så sköts då salut, men det bör nog ha varit med 10,5 cm kanon.

VM i modern femkamp 1967

Men vart tog salutkanonerna vägen. De var gamla och slitna och trädetaljerna blev mer och mer ruttna. Kanonerna är gjutna vid Åkers Styckebruk 1846 och 1947 iordningsställde Gudmundsgillet två av de ursprungliga sex kanonerna och de ställdes upp på ömse sidor om Gamla rådhuset entré. Där står de än.

Rådhuset med kanonerna

Foto Weine Karlstedt

Text Lennart Lindberg